

**ДО
АКРЕДИТАЦИОННИЯ
СЪВЕТ НА НАОА**

ДОКЛАД

**НА ПОСТОЯННАТА КОМИСИЯ ПО СТОПАНСКИ НАУКИ И
УПРАВЛЕНИЕ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНОТО ОЦЕНЯВАНЕ ПО
ПРОЦЕДУРА
ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ НА КОЛЕЖ ПО
МЕНИДЖМЪНТ, ТЪРГОВИЯ И МАРКЕТИНГ ГР. СОФИЯ**

Уважаема г-жо Председател на АС на НАОА,

Постоянната комисия по стопански науки и управление предоставя на Вашето внимание настоящия доклад за резултатите от извършеното оценяване по процедурата за институционална акредитация на Колеж по мениджмънт, търговия и маркетинг.

Докладът е разработен съгласно чл. 88а, ал. 5, т. 2 от ЗВО, чл. 33, ал. 1, т. 2 и чл. 35, ал. 1 от ПДНАОА и приетите от Акредитационния съвет на НАОА /20. 10.2016 г./ критерии за институционална акредитация на висшите училища в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование (ESG)- част 1 /1-10/ и по смисъла на чл.77, ал.2 от ЗВО.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ПРИ ПРЕДХОДНАТА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) – ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 77, АЛ. 2 ОТ ЗАКОНА ЗА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ (ЗВО)

I. ХРОНОЛОГИЯ НА ПРОЦЕДУРАТА

Решения	Номер и дата на протокола/дата на извършеното действие
Информация за решението от предходната акредитация	Протокол № 19/ 27.09.2012 г.
Откриване на процедурата от АС	Протокол № 20/ 06.10.2016 г.
Утвърждаване на състав на ЕГ от АС	Протокол № 4/ 16.02.2017 г.
Извършено посещение на ЕГ във ВУ	24 - 26 април 2017 г.
Обсъждане и приемане на доклада на ЕГ от ПК	Протокол № 16/ 28.09.2017 г.
Обсъждане и приемане на доклада на ПК и изпращането му до ВУ за становище	Протокол № 19/ 18.10.2017 г.
След изтичане на срока по чл. 35, ал. 2 от ПДНАОА (относно становището на оценяваната институция) ПК предоставя доклада на АС	

II. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕПОРЪКИТЕ ОТ ПРЕДХОДНАТА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ

Колеж по мениджмънт, търговия и маркетинг – София е получил институционална акредитация с решение на АС на НАОА (Протокол № 19/ 27.09.2012 г.) с оценка 5,21 (пет цяло и двадесет и една стотни) с капацитет 1200 студенти, валидна до 27.09.2016 г. Колежът по мениджмънт, търговия и маркетинг – София е акредитиран и извършва обучение по професионално направление 3.8 Икономика (Таблица 1).

Съгласно решение на АС на НАОА от 09.06.2016 г. направените при предходната акредитация препоръки 1, 2, 3 и 5 са изпълнени. Специално внимание при посещението на ЕГ е отделено на изпълнението на препоръка 4, т.к. за нея е констатирано частично изпълнение:

Препоръка 4: Да се предприемат действия за осигуряване на достъп до пълнотекстови бази данни, специализиран софтуер за маркетингови изследвания и анализи, и за обновяване на библиотечния фонд със съвременни заглавия основно в областта на маркетинга.

ЕГ е установила, че: всички учебни материали и помагала се намират в он-лайн платформата на колежа; компютърната мрежа в читалнята осигурява достъп до автоматизирана библиотека, както и връзка с четири сводни каталози на университетски библиотеки в България (вж. Таблица 15); осигурен е достъп (в рамките на национален абонамент от МОН) до 3 пълнотекстови и реферирани бази данни (Таблица 15); през периода 2016 – 2017 г. е осигурен периодичен частичен достъп до четири бази данни с пълнотекстови академични публикации (Таблица 15); осигурен е достъп до 2 портала със свободен достъп до академични списания; няма доказателства за наличието на специализиран софтуер за провеждане на маркетингови изследвания разполага Колежа (вж. Таблица 14).

Потвърждава се изводът за **частично изпълнение на препоръката.**

III. КОНСТАТАЦИИ И ОЦЕНКИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КРИТЕРИИТЕ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА АКРЕДИТАЦИЯ В СЪОТВЕТСТВИЕ СЪС СТАНДАРТИТЕ И НАСОКИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО В ЕВРОПЕЙСКОТО ОБРАЗОВАТЕЛНО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ESG) –ЧАСТ 1 (1-10) И ПО СМИСЪЛА НА ЧЛ. 77, АЛ. 2 ОТ ЗВО¹

Въз основа на изводите на Експертната група в доклада се оценява изпълнението/неизпълнението на всички критерии за оценяване по процедура за институционална акредитация на висши училища (ВУ) в съответствие с ESG - част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 77, ал. 2. от ЗВО, както следва:

СТАНДАРТ 1. ПОЛИТИКА ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 1.1. ВУ има документирана, публично оповестена, с официален статут и отчетност политика за осигуряване на качеството като част от стратегическото управление на образователната институция в интерес на обществените потребности.

По 1.1.1. КМТМ има официално утвърдена политика по качеството. Разработена е необходимата нормативна база. Изградената организационна структура създава условия за реализиране на политиката по качество във висшето училище. Регулярно се отчита мнението на заинтересованите страни. Осигурени са условия за прозрачност на дейността на висшето училище. Студентите са адекватно представени в основни органи за управление на Колежа и в органи за осигуряване на качеството в КМТМ.

Организационно средство за провеждане на политиката по качеството в Колежа по мениджмънт, търговия и маркетинг (КМТМ) – София се явява системата за управление и подобряване на качеството на обучение (СУПКО). Тя е представена в документ Наръчник за описание, приложение и управление на система за управление и подобряване на качеството на

---

¹ Оценяването се извършва съгласно приетите от Акредитационния съвет Методика за оценяване по критериалната система на НАОА и Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти.

обучение (СУПКО) в КМТМ. Документът е изготвен от членове на Съвета по качеството и утвърден от Общото събрание на Колежа. Наръчникът е представен на сайта на Колежа без съдържащите се в него приложения, като в пълен обем е на разположение в библиотеката на Колежа.

СУПКО – Колеж МТМ – София се състои от 5 подсистеми – подсистема „Нормативна база“; подсистема „Инструменти“; подсистемата „Одит“; подсистема „Електронна подсистема за управление на качеството (е-СУК)“; подсистема „Разработки и публикации по качеството“. Органична част от Наръчника е Концепцията за качеството на обучение в Колежа.

За осигуряване и мониторинг на качеството на обучението в Колежа функционира „Съвет по качеството“ (фиг. 1). Описание на функции, дейности и задачи по отношение на качеството, които изпълняват ръководството, служителите и студентите се съдържат и в други вътрешни нормативни документи.

В Колежа действа системата за управление на качеството, разработена на основата на ISO 9001:2008.

В Колежа функционира Център за оценяване и кариерно развитие (Фиг.1). Центърът участва в Системата за поддържане на качеството като събира и анализира обратна информация от настоящи и бивши студенти, преподаватели, служители и работодатели.

Осигурени са условия за прозрачност на дейността на висшето училище. Основните вътрешнонормативни актове са публично оповестени на уебсайта на колежа. Колежът има документиран и публично оповестен мисия и цели за развитието на образователната политика, които са обявени на Интернет страницата. Представители на студентите са включени в Общото събрание, Академичния съвет, Съвета по качество, както и в разширени катедрени съвети. Чрез платформата SharePoint се осигурява достъп на студентите до учебния план, учебните програми и материали по всяка изучавана дисциплина. Информацията, свързана с провеждането на практики, както и възможностите за обмен по Програмата “Еразъм +” са широко оповестени. На студентите е осигурен достъп до административно обслужване, до библиотечните фондове на КМТМ, до всички активи за осъществяване на допълнителното компютърно обучение, до IT Академия, до засиленото чуждоезиково обучение и т.н. В КМТМ съществува база данни за протеклите процедури по израстване в академична длъжност.

След приключване на институционалната акредитация в КМТМ през 2008 г. е създаден Съвет за иновации и контрол на резултатите (СИКР - Заповед № 1 от 1.09.2008 г.) (фиг. 1 – в организационната структура присъства под наименованието Съвет по иновации, развитие и стратегии).

Въпросите, свързани с мобилността и сътрудничеството намират отражение в Плана за европейско развитие на Колежа. Колежът притежава разширена международна харта по програмата за академичен обмен „Еразъм+“, като цялата информация, свързана с Програмата е обявена на сайта на Колежа.

По 1.1.2. Обучението, научноизследователската дейност, развитието на академичния състав и всички съпътстващи дейности са подчинени на мисията, основните цели и приоритети на КМТМ.

Учебната дейност е подчинена на мисията, институционалните цели и приоритети на КМТМ. Организацията, принципите и процедурите за провеждане на учебната дейност, в т.ч. правата и задълженията на студентите, процедурата за разглеждане на студентските жалби, както и учебната заетост на преподавателите са уредени в Правилника за организация на учебната дейност. В документа е уреден и статутът на две от постоянните комисии – Постоянната комисия по акредитацията на КМТМ и Постоянната комисия по учебна дейност (не са отразени в организационната структура на висшето училище).

По 1.1.3. В КМТМ се извършва научноизследователска дейност съобразно по-скромните финансови и научни ресурси, с които разполага. КМТМ създава и прилага политика по обвързване на научноизследователската работа с процеса на обучение. Това се осъществява чрез създаване на центрове за научноизследователска работа, чрез включване на студенти в научни екипи; чрез организиране на студентски форуми.

Общата рамка на научноизследователската, практико-приложната и учебно-приложните дейности в Колежа е регламентирана с Правилника за Устройство и дейността на КМТМ. Основните приоритети и насоки за управление на научно-изследователската и научно-приложната дейност на КМТМ са формулирани в “Стратегически план на КМТМ за 2015-2020 г.”. Дейностите по НИД в КМТМ, в т. ч. включването на преподаватели и студенти в нея се регламентират с “Правилника за планиране и отчитане на научно-изследователската дейност на КМТМ”.

Научноизследователската дейност се организира и ръководи от Съвета за иновации и контрол на резултатите (СИКР). Специфичните условия и ред за включване в научноизследователската дейност са разписани в “Научноизследователска и учебно-приложна дейност в Колеж по мениджмънт, търговия и маркетинг”

Научната дейност в Колежа е организирана в следните звена: центрове, лаборатории, ателие (фиг. 1).

Финансирането на дейността се обезпечават от специален фонд, който е образуван от собствени средства, дарения с конкретно предназначение, изпълнение на договори с външни възложители, проекти, финансирани от Колежа, както и от международни и национални програми. От бюджета на КМТМ чрез фонда се обезпечават не повече от 70 %.

Планирането на НИД в семестриалните и годишните изисквания към всеки преподавател е регламентирано в “ Научноизследователска и учебно-приложна дейност в КМТМ”.

Организирането на всички дейности по процедурите за конкурси и избори на академичния състав е разписано в Правилника за развитие на Академичния състав на КМТМ.

Оценяването на академичния състав се реализира чрез атестиране. Редът и начина за атестиране са уредени с “Правилник за атестиране на научно-преподавателския състав”.

По 1.1.4. В Колежа са създадени до голяма степен условия за контрол на прояви на дискриминация и академични измами. Те са нормативно регламентирани. В КМТМ не се използват автоматизирани системи за проверка за оригиналност на авторски публикации. Не е установено наличието на Етичен кодекс.

В Правилника за организация на учебната дейност изрично е посочено, че не се допускат привилегии и ограничения в обучението, свързани с възраст, раса, народност, етническа принадлежност, пол, социален произход, политически възгледи и вероизповедание.

С проблематиката на авторските права, включително зачитането на авторските права на чужди продукти се занимава юридически консултант. В Колежа е въведена практика чрез вътрешно рецензиране в катедрите да се осъществява проверка относно плагиатство. Към момента на посещение на експертната група няма предоставени доказателства за извършване на допълнителни проверки за плагиатство. От срещата със студенти се установи, че в Колежа функционира Комисия по етика, но нормативна регламентация не беше открита. При посещението на ЕГ не е установено наличие на Етичен кодекс.

Констатация за изпълнение на критерий 1.1.:

КМТМ има официално утвърдена политика по качеството. Изградената организационна структура създава условия за нейното реализиране. Регулярно се отчита мнението на заинтересованите страни. Осигурени са условия за прозрачност на дейността на висшето училище. Студентите са адекватно представени в основни органи за управление на Колежа и в органи за осигуряване на качеството в КМТМ. Прилага се политика по обвързване на научноизследователската работа с процеса на обучение. В КМТМ не се използват автоматизирани системи за проверка за оригиналност на авторски публикации. Не е установено наличието на Етичен кодекс и Етична комисия.

Критерий 1.2. ВУ поддържа вътрешна система за качеството на обучението и на академичния състав, която включва и проучване на студентското мнение.

По 1.2.1. В КМТМ е разработена и утвърдена Системата за управление и подобряване на качеството на обучение (СУПКО).

През акредитационния период са представени доказателства за обсъждания на качеството на обучение и на академичния състав на всички равнища по структурата на КМТМ. При промени в учебната документация се отчита мнението на: постоянно членуващите в основни органи за управление студенти; мнение на студенти (чрез проучвания); мнения на работодатели и други заинтересовани страни (чрез проучвания).

По 1.2.2. В КМТМ се извършват периодично вътрешни одити на качеството на образователната, научноизследователската и административната дейност. В Колежа по МТМ е изградена система за поддържане и повишаване на качеството на обучение, както и развитие на професионалната кариера, която включва курсове за обучение в различни тематични области.

Обект на вътрешните одити, които се извършват периодично в КМТМ, са различни области на учебната дейност и учебния процес; административно-стопански въпроси; ресурсно осигуряване. Правят се констатации, предлагат се решения, осъществява се контрол. През разглеждания период са проведени 31 вътрешни одита (повечето от тях са фокусирали специфични области от административното обслужване и стопанската дейност на Колежа). Информация от студенти и външни заинтересовани лица за качеството на учебния процес се получава чрез: анкетни допитвания; срещи на завършващи студенти с работодатели; провеждане на анкети с работодатели, ползващи обучени в Колежа кадри; съвместни събития с участието на работодатели (семинари, дискусии, конференции, студентски презентации). Отговорен за провеждането, анализирането и представяне на информацията е Центърът за оценяване и кариерно развитие. По време на посещението на експертната група са предоставени резултати за осъществени допитвания до студенти и работодатели.

Констатация за изпълнение на критерий 1.2.:

През акредитационния период регулярно са осъществявани обсъждания на качеството на обучение и на академичния състав на всички равнища в структурата на КМТМ. При промени в учебната документация се отчитат мнения на студенти, на работодатели и други заинтересовани страни.

СТАНДАРТ 2. РАЗРАБОТВАНЕ И ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 2.1. ВУ изгражда и прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация на професионалните направления и съответните специалности (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на заинтересовани страни.

По 2.1.1. Програмите в КМТМ се разработват, одобряват и оценяват в съответствие със Закона за висшето образование и Националната квалификационна рамка. Отразяват мисията, целите и стратегията на КМТМ. Учебната документация се разработват по единни формати и е официално одобрена. Съществуват стандарти и процедури за разработване и утвърждаване на учебната документация.

Съдържанието на учебната документация в КМТМ е дефинирана във вътрешните нормативни документи, съгласно изискванията на ЗВО. Разработени са и се прилагат стандарти, правила и процедури по СУПКО за учебната документация, касаещи разработване и утвърждаване. Въз основа на предоставени документи е установено, че квалификационните характеристики съдържат основни регистри, съгласно действащото национално законодателство. Констатира се, че в квалификационните характеристики не са посочени конкретни примерни длъжности (съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите), които могат да заемат завършилите студенти.

По 2.1.2. Действащата учебната документация в КМТМ е разработена при съобразяване с изисквания на работодатели, кандидат-студенти и настоящи студенти. Няма данни за системни проучвания на пазара на труда на национално ниво, за следене на общите тенденции за професии и длъжности в сферите на обучение. Провеждат се регулярни проучвания сред кандидат-студенти. Ежегодно се провеждат проучвания мнението на студенти, свързани със заинтересоваността към програмите на Колежа,

учебните програми по отделните дисциплини и възможности за тяхното усъвършенстване.

Обучението на студентите от КМТМ се извършва по учебни планове за ОКС „професионален бакалавър“ по две програми от акредитираното професионално направление 3.8 „Икономика“ (Таблица 1). Учебните планове са разработени по единна структура и са в съответствие с квалификационните характеристики на специалностите. В тях са определени утвърдени формата и срока на обучение, областта на висшето образование и професионалното направление, образователно-квалификационната степен, професионалната квалификация, срок на обучение, график на учебния процес, изпитни сесии, държавен изпит, форми за проверка и оценка на знанията, система за оценка на знанията, система за натрупване и трансфер на кредити, кредити за един семестър, кредити за година, кредити за цялостното обучение, кредити за държавния изпит, последователността на изучаваните учебни дисциплини (задължителни, избираеми и факултативни). Учебните планове са разработени за предлаганите форми на обучение – редовна и задочна. Заложената в учебните планове аудиторна заетост отговаря на изискванията на чл.16 от Наредба за държавни изисквания за придобиване на висше образование в ОКС „професионален бакалавър“. Структурата на дисциплините в учебните планове е: задължителни – 46,3%, избираеми – 48,7% и факултативни – 5%. Спазени са изискванията за брой кредити.

Учебните програми по отделните дисциплини се разработват в единен формат.

Действащата учебната документация в КМТМ е разработена при съобразяване с изисквания на работодатели, кандидат-студенти и настоящи студенти. Представени са доказателства за периодически провеждано проучване сред работодатели за степента на заинтересованост към учебните програми по специалностите, в които обучава Колежа, както и към оценка на знанията, уменията и компетенциите на завършилите студенти. Няма данни за систематични проучвания на пазара на труда на национално ниво. В периода 2012 - 2016 г. са проведени четири проучвания сред кандидат-студенти за интерес към програмите, предлагани от Колежа. Общият брой участвали кандидат-студенти в проучванията е 1218. Резултатите от проучванията са публични. Ежегодно в Колежа се провежда оценяване на заинтересоваността на студентите от обучението в Специализираните учебни блокове, провеждани в шести семестър.

Създадени са условия за системно актуализиране на учебната документация, като през периода 2012 – 2016 г. са осъществявани актуализации и в двете програми, по които се осъществява обучение в КМТМ (Таблица 2). Студенти и работодатели участват при обсъждания на промени в учебната документация. През м. декември 2016 г. е създадена Комисия по учебна дейност и образователна политика.

По 2.1.3. КМТМ организира обучение, съгласно мисия, цели, задачи и капацитет, в две форми – редовна и задочна. Определените образователни цели кореспондират със съдържанието на специалностите и образователно-квалификационната степен, по която се провежда обучението. Създават се условия за подобряване управлението на учебната дейност и образователна политика на Колежа.

КМТМ осъществява обучение в две форми – редовна и задочна. Структурата на обучаваните студенти по форма на обучение през учебната 2015/2016 г. е 23,4% - редовна форма на обучение и 76,6% - задочна (Таблица 4). За периода на оценяване е разкрита нова образователна програма (през 2013 г.) в ОКС “професионален бакалавър“. Учебният процес в КМТМ е организиран съгласно изискванията на нормативната база за висшето образование в страната. Графикът за учебния процес се утвърждава от Ректора и се оповестява до две седмици преди началото на семестъра. По допълнително предоставена информация за осигуреността на учебния процес с преподаватели се вижда, че 97% от лекционните занятия са възложени на хабилиитирани преподаватели.

По 2.1.4. Практическото обучение в КМТМ се извършва в няколко основни направления – в рамките на учебния процес и чрез задължителни и допълнителни практики и стажове. Хорариумът на задължителната практика съответства на

националните нормативни изисквания. Студентите имат право да избират няколко форми на практики – групови; самостоятелни по проект на МОН и индивидуални. КМТМ не предоставя информация за броя на проведените индивидуални стажове за периода, както и за проследяване мнение на работодатели по тази форма на практическо обучение. Останалите две форми на практическо обучение са подкрепени с информация от обратна връзка, както от студенти, така и от работодатели.

В рамките на учебния процес в КМТМ провеждането на практическото обучение се изразява в работа по практически казуси, водени от представители на практиката и в провеждането на ролеви игри и майсторски класове. В учебния план присъства задължителна практика (120 часа с 6 кредита). На студентите се осигуряват възможности и за провеждане на допълнителни практики и стажове. Практическото обучение на студентите се регламентира в утвърдена Система за учебни практики и стажове. Тюторната система в КМТМ е насочена към регламентиране на „треньорството“, което е в основата на обучение по дисциплини от 3 и 4 семестър. КМТМ поддържа регулярни (базирани на договор) взаимоотношения с 42 фирми, които се включват в различни етапи от работата на Колежа. В КМТМ ежегодно се организират групови практики, които се реализират в чужбина. За периода 2012 – 2016 г. са реализирани 21 такива, в които са участвали около 660 души (90% от студентите в редовна форма на обучение и 70% от студентите в задочна). Регулярно се проследява мнението на студентите за проведени учебни стажове и практики. Студенти, които нямат възможност да участват в международните групови практики провеждат практическото обучение в организации в България, съгласно утвърдената в КМТМ Система за учебни практики. Не е предоставена информация за броя на проведените индивидуални стажове за периода. Стажове се провеждат и по програма на МОН BG05M20P001-2.002-0001. За периода 2012 – 2016 г. 238 студенти са преминали през стажове по тази програма. Предоставени са отчети след осъществено практическо обучение от страна на: ментор от обучаваща организация; академичен наставник от ВУ и студенти, както и анкетни форми по проект „Студентски практики“. Извън проект „Студентски практики“ не е предоставена информация за регулярно следене мнението на работодатели за удовлетвореност от студенти, преминали стаж в организациите им (само за студентите на индивидуално практическо обучение).

По 2.1.5. Учебният процес в КМТМ е организиран съгласно изискванията на нормативните актове за висшето образование в страната.

Спазени са нормативните изисквания за аудиторната заетост, общ хорариум и вид дисциплини за ОКС „професионален бакалавър“. Спазено е изискването за водене на лекционни занятия от хабилитирани преподаватели.

Констатация за изпълнение на критерий 2.1.:

Програмите в КМТМ се разработват, одобряват и оценяват в съответствие със ЗВО и Националната квалификационна рамка. Съобразени са с мисията, целите и стратегията на КМТМ. Съществуват стандарти и процедури за разработване, утвърждаване и обновяване на учебната документация. Действащата учебната документация в КМТМ е разработена при съобразяване с изисквания на работодатели, кандидат-студенти и настоящи студенти. Няма данни за системни проучвания на пазара на труда на национално ниво, за следене на общите тенденции за професии и длъжности в сферите на обучение. Учебният процес в КМТМ е организиран съгласно изискванията на нормативните актове за висшето образование в страната. Вниманието се отделя на практическото обучение на студентите.

СТАНДАРТ 3. ОБУЧЕНИЕ, ПРЕПОДАВАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ, ОРИЕНТИРАНИ КЪМ СТУДЕНТИТЕ

Критерий 3.1. Официално са приети методически стандарти за учебна документация (учебни планове и програми) и стандарт (процедура) за промени в учебната документация, които са свързани със стимулиране на мотивацията и ангажираността на студента в процеса на обучение.

По 3.1.1. Процедурите за разработване и усъвършенстване на учебната документация са нормативно регламентирани. Регламентиран е и административният контрол. Регулярните промени в учебната документация се извършват съгласно регламентираните процедури. Проучването на студентското мнение е нормативно регламентирано. Съществува нормативна регламентация на системата за поддържане и контрол на качеството на обучение и са определени нормативни процедури за неговото оценяване в КМТМ. При промените в учебната документация се отчита мнението на студентите и на други заинтересовани страни.

В КМТМ съществуват нормативни документи, които регламентират процедурите за разработване на учебна документация. В състава на Комисията по учебна дейност не е регламентирано участие на студенти и представители на други заинтересовани страни. Комисията функционира от месец декември 2016 г. и към момента на посещение на ЕГ не са представени анализи за повишаване качеството на учебната документация. През акредитационния период са извършени 29 промени в учебната документация с участие на студенти и представители на работодателски организации (Таблица 2). Нормативно, проучването на студентското мнение е регламентирано в 3 вътрешни нормативни документи, които са предоставени на ЕГ: Правилник за устройството и дейността на КМТМ; Правилник на комисията по учебна дейност и образователна политика; Правилник за атестиране на академичния състав. В състава на Съвета по качество към КМТМ нормативно е регламентирано участието на студенти. Представители на студентите са включени в Общото събрание, Академичния съвет, разширените състави на КС, Съвет по качество. При посещението на ЕГ се доказва, че са планирани и проведени 23 проучвания сред студенти на КМТМ, 1 сред кандидатстуденти и 1 сред работодатели. Резултати от анализите се оповестяват в сайта.

По 3.1.2. КМТМ изгражда организация за поддържане и развиване съвременни модел, методи и форми на обучение и преподаване. Ръководството на КМТМ заявява прилагането на проектно-базирано обучение. Студентите от КМТМ имат възможност да записват допълнителни платени и отворени сертификационни курсове. Внедрена е платформата Share Point. В обучението се прилагат активни форми на обучение.

Проектно-базираното обучение, което се осъществява в КМТМ, се основава на търсените знания, умения и компетенции от страна на бизнеса и практиката. То е пряко отразено в методите и формите на обучение. Структурата на формите на преподаване в логиката на учебния план, която се прилага в КМТМ е: 2 семестъра теоретично обучение, водено от преподаватели; 2 семестъра практическо обучение, водено от треньори; 1 семестър Специализиран учебен блок (СУБ), водени от ментори. Практическото обучение, водено от треньори е регламентирано в Тюторната система на колежа, според която в роялата на треньори са преподавателските екипи. Дисциплините в специализираните учебни блокове са възложени на екипи от хабилитиран преподавател и представител на практиката, който е в роялата на ментор. Проектно-базираното обучение е подкрепено и с: ролеви игри; практики; „майсторски класове“; учебно изследователска дейност (участие в студентски форуми). Студентите от КМТМ имат възможност да записват допълнителни платени сертификационни курсове, обявени на сайта на Колежа. В КМТМ са въведени два курса от типа Масови отворени онлайн курсове (МООК), които са достъпни и за студенти на Колежа. МООК са обявени и достъпни за регистрация през сайта на КМТМ. През акредитационния период е внедрена платформата Share Point, която се използва за целите на дигитализиране на процеси по Системата за управление на качеството, както и за предлагане на електронни ресурси за целите на обучение. През периода 2012 – 2013 г. са приключили още 2 проекта, които имат касателство към поддържане и развиване на съвременни методи и форми на преподаване. В рамките на задължителните дисциплини са заявени разнообразни методи за обучение, а именно: в 26 % от тях (задължителните дисциплини) се използват мултимедийни презентации; в 13 % - онлайн източници; в 13% - решаване на казуси; в 12% - електронно съдържание; в 7% - симулации и в 4 % - ролеви игри.

По 3.1.3. Периодично се анализират и огласяват резултати от проучвания и анализи, свързани с методи на преподаване. Студентите участват в научноизследователската дейност. Това участие е нормативно регламентирано. Създадени са условия за провеждане на практически ориентирано обучение по профилиращи дисциплини.

Съществува утвърдена нормативна основа, която гарантира възможностите за участие на студенти в научно изследователската дейност на академичния състав в Колежа. Студентите от Колежа участват в научноизследователски проекти. (Таблица 3). Във връзка с обучението по профилиращи дисциплини по двете програми, по които се провежда обучение в КМТМ, към катедрите са създадени 4 лаборатории: Център по Проектен Мениджмънт и Предприемачество; Брандмениджмънт и рекламен дизайн; ДАКЕЛ – Директория за Активиране Креативната Енергия на Личността и Лаборатория “Маркетингови проучвания”. Три от лабораториите са физически обособени и оборудвани с необходимите средства и техника за провеждане на практически занятия и научноизследователска дейност.

По 3.1.4. Административният контрол на учебната дейност, както и формите и процедурите за оценяване знанията и уменията на студентите са нормативно регламентираны. Всяка учебна програма по отделна дисциплина съдържа критерии и методи за проверка и оценка на знанията и уменията на студентите, както и критерии за поставяне на цифрови оценки. Създадени са условия за информираност на студентите за изпитни графици и процедури. В КМТМ не съществува единна система за образуването на оценките. Студентите получават подробни указания за начина на провеждане на изпити, в т.ч. Държавен изпит.

Формите и процедурите за оценяване знанията и уменията на студентите са нормативно регламентираны. Съгласно Правилника за учебната дейност в КМТМ, цялостен контрол върху дейността се осъществява от Постоянна комисия по учебна дейност. Оперативният контрол по учебен процес и изпитни процедури се осъществява от Учебен отдел. При посещението на ЕГ на място се установи, че всяка учебна програма по отделна дисциплина съдържа критерии и методи за проверка и оценка на знанията и уменията на студентите, както и критерии за поставяне на цифрови оценки. Информацията е достъпна за студентите, чрез платформата Share Point. В КМТМ нормативно е установена практика на текущо оценяване (в хода на семестъра) и изпитно оценяване (сесийно). Допълнителен анализ на учебни програми по 43 задължителни дисциплини по двете програми, по които се води обучението показва, че при повече от 60 % от задължителните дисциплини в двете програми на КМТМ е дефинирано само изпитно оценяване. Формите на текущо оценяване са индивидуални (есе, реферат, тест) или групови (решаване на казуси, курсови проекти). Сесийните изпити протичат под формата на тест, писмен изпит или устен изпит и се провеждат по график. Крайните оценки по различните дисциплини се образуват, чрез прилагане няколко системи – рангова система; точкова система; теглова система; смесено от няколко системи. Оценяването на знанията и уменията на студентите при задочна форма на обучение се формират от една форма на текущо оценяване и една форма на изпитно оценяване. Изпитите в КМТМ се провеждат в 3 сесии – две редовни и поправителни и една ликвидационна. В КМТМ съществува утвърдена процедура за организацията и провеждането на Държавните изпити. Студентите получават подробни указания за начина на провеждане на изпити, в т.ч. Държавен изпит) чрез платформата Share Point.

По 3.1.5. В КМТМ съществува утвърдена Процедура за разглеждане на студентски жалби.

Процедурата за разглеждане на студентски жалби е регламентирана в Правилника на Колежа. При посещението на ЕГ ръководството заяви, че в акредитационния период няма подадени жалби.

Констатация за изпълнение на критерий 3.1.:

Процедурите за разработване и усъвършенстване на учебната документация и контролът върху тях са нормативно регламентираны. При промените в документацията

се отчита студентското мнение, което е определено нормативно. В КМТМ се прилагат съвременни методи и форми на обучение и преподаване, прилага се проектно-базирано обучение. Налице са вътрешни документи за включване на студентите в някои форми на НИД.

СТАНДАРТ 4. ПРИЕМ, РАЗВИТИЕ, ПРИЗНАВАНЕ И ДИПЛОМИРАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 4.1. Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи (правилници, разпоредби, инструкции) за функциониране на системата – от приема на студентите включително до тяхната професионална реализация.

По 4.1.1. В КМТМ е осигурен достъп на кандидат-студенти и на студенти до информация за специалности, форми на обучение, учебна документация, както и до информация за възможности за по-нататъшно професионално развитие и обучение. Създадени са и се поддържат условията за международна мобилност на студенти, преподаватели и служители.

В КМТМ чрез интернет страницата на колежа е осигурен достъп на кандидат-студентите и на студентите до информация, свързана с: образователни програми; формите на обучение; учебни планове; възможностите за по-нататъшно професионално развитие и обучение. Кандидат-студентите имат възможност да се запознаят с пълната информация чрез сайта на Колежа. В допълнение към това в КМТМ функционира информационен център, който осъществява преки връзки с кандидатите за Колежа. В КМТМ има нормативно регламентирана Тюторна система.

По 4.1.2. Колежът има приети и оповестени правила и наредби за прием, за получавана квалификация и за завършване на студентите. Ръководството анализира профила на кандидатстващите. Кандидатстудентската кампания се насочва и към работещи за насърчаване на ученето през целия живот като фактор за мотивация за кариерно развитие и професионална реализация. Налице е тенденция за намаление на обучаваните студенти. В КМТМ функционира Тюторна система.

Разработените вътрешно-нормативни документи, свързани с приема, получаваната квалификация и завършването на студентите обхващат целия „жизнен цикъл“ на студента. В документите са определени съответните административни структури, отговарящи за този процес и е регламентирана тяхната дейност. Наблюдава се открояваща се тенденция за намаляване на броя на приетите студенти през учебната 2012/2013г. са приети общо 426 студенти (52 редовна форма на обучение и 374 задочно обучение), а през учебната 2015/2016 г. броят на приетите студенти спада с 49.3% - 210 приети студенти (70 студенти редовна форма на обучение и 140 студенти задочно обучение). Тази тенденция се отразява и върху динамиката на броя на обучаваните студенти през периода - от 1346 студенти през учебната 2012/2013г. – на 958 студенти през учебната 2015/2016 г. или намаление с 28,8% (Таблица 4). Кандидат-студентите в редовна форма на обучение са предимно току-що завършили средното си образование. Около 40% от тях кандидатстват само в Колежа. Останалите, около 60 %, са направили опит да постъпят в държавно висше училище и не са успели. Кандидатите за задочно обучение студенти са в значително по-висока възраст – 22-45 години. Около 70% от тях заемат добри позиции в йерархията на стопански фирми, предприятия и държавни и общински организации. Останалите 30 % са хора, които искат да повишат образователната си степен (средни специалисти, временно безработни, в отпуск по майчинство). КМТМ следи очакванията на кандидат-студенти.

По 4.1.3. В КМТМ е разработена нужната документация и са създадени условия за включване на студентите в изпълнението на изследователски проекти в основните звена и в изследователските му структури. Студентите от колежа участват в разнообразни форуми.

През периода май 2012 – декември 2016 година са проведени 11 студентски форума с общо 440 участника и изнесени 77 доклада. (Таблица 5).

Осигурени са възможности за публикуване на резултати от научноизследователската дейност на студенти и докторанти (в други ВУ) в издания на КМТМ, участия в семинари и други научни форуми (списания, сборници с научни публикации и др.). Публикациите на обучаеми през периода 2011–2016 г. са 79, което представлява 23 % от общия брой на публикациите на преподаватели в ОКС “професионален бакалавър”. Те са осъществени в издавани от КМТМ сборници с доклади от научни форуми.

Резултатите от участието на студенти в изпълнението на изследователски проекти се анализират и обсъждат периодично на катедрени съвети.

По 4.1.4. Колежът има приети и оповестени правила за академичното признаване на периоди на обучение в чужбина, свързани с мобилността на студентите. Мобилността на студентите е гарантирана чрез договорни взаимоотношения с чуждестранни висши училища и европейски програми за образование и обучение.

КМТМ притежава разширена Еразъм харта, подновена за целия програмен период на Програмата Еразъм+. Обща информация за Програмата, мобилностите за студенти, преподаватели и служители, партньорите, процедурите за кандидатстване и класиранията са публично достъпни на сайта на колежа. В КМТМ има 16 действащи споразумения за обмен по Програма Еразъм+ с партньори от 9 държави. Регистрирана е тенденция на намаляване на броя на изходящите мобилности. През акредитационния период са реализирани 43 изходящи студентски мобилности в 7 държави и 27 изходящи мобилности в 9 държави на преподаватели и членове от персонала на колежа. За същия период входящите мобилности са били съответно 27 студентски мобилности от 3 държави и 13 мобилности от 4 държави за преподаватели и членове от персонала от партньорски университети. Освен по линия на “Еразъм +”, КМТМ има общо 17 договори, споразумения за коопериране и протоколи за сътрудничество със структури от 11 страни.

По 4.1.5. В КМТМ е създадена и се поддържа информационна система за регистриране на дипломираните студенти. Създадени са условия за поддържане на взаимоотношения със завършилите и за тяхното включване във форми на общуване с настоящи студенти.

В КМТМ има внедрена административна система за регистриране на реализацията на завършилите студенти, във връзка с което се поддържа съответната база данни. През периода на учебните 2012/2013 – 2015/2016 г. броят на дипломираните студенти е общо 1208 човека, от които 161 редовна и 1047 задочна форма на обучение. Картината за реализацията на завършилите студенти за последните 4 години е: относителен дял на работещите по специалността – 68,5%; заемани позиции – 25 % мениджърски и 75% изпълнителски; продължили образованието си в по-висока степен (университетска бакалавърска и магистърска) – 81%. Взаимоотношенията със завършили студенти се поддържат чрез създадени Alumni клуб и Бизнес клуб МТМ.

Констатация за изпълнение на критерий 4.1.:

Изградени са структури и са разработени вътрешнонормативни документи, обхващащи жизнения цикъл на студента – от приема до тяхната професионална реализация. Информацията за кандидат-студенти, студенти и завършващи е оповестена публично. В КМТМ функционира тюторна система.

СТАНДАРТ 5. ПРЕПОДАВАТЕЛСКИ СЪСТАВ

Критерий 5.1. ВУ има разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав, която е част от стратегията за развитие на институцията. Профили, квалификация на преподавателския състав.

По 5.1.1. За оценявания период преподавателският състав на основен трудов договор намалява. Хабилитираните преподаватели представляват половината от преподавателския състав на Колежа. Професорите представляват половината от хабилитирания преподавателски състав. Спазено е изискването за осигуреност на лекционните занятия с хабилитиран академичен състав. Налице е трайна тенденция на застаряване на академичния състав.

Към месец май 2017 година академичният състав на КМТМ на основен трудов договор се състои от 24 преподаватели, от тях 18 души (75%) на първи и 6 преподаватели (25%) на втори трудов договор. КМТМ работи със 7 души (преподаватели) на граждански договор (ГД). За акредитационния период е налице намаление от 8% на общия брой на преподавателите на основен трудов договор в КМТМ. Делът на преподавателите на основен трудов договор спрямо общия брой преподаватели (без ангажираните ментори СУБ, които в над 80% са работодатели, експерти от фирми или други организации) нараства от 74% през 2012/2013 г. на 77% през 2016/2017. На един преподавател на основен трудов договор, по данни за текущата учебна година, се падат по 30 студенти. Хабилитираният състав е от 16 човека (52%), от тях 8 професори (26%) и 8 доценти (26%), а нехабилитирани са 15 души (48%) като от тях 2 (6%) имат научната и образователна степен „доктор“. Относителният дял на преподавателите с научна степен и с академична длъжност спрямо общия брой преподаватели е 58%, а само спрямо академичния състав на основен трудов договор – 75%. От хабилитирания състав 10 човека са на първи основен трудов договор (5 професори, от които 1 доктор на ик. науки и 5 доценти). За обучението на студентите в КМТМ са привлечени 6 хабилитирани преподаватели на втори трудов договор (3 професори и 3 доценти). Хабилитираният състав на първи основен трудов договор води 31 лекционни курсове или 72% от лекционните курсове. Хабилитираните преподаватели на втори трудов договор водят 10 лекционни курса или 25% от лекционните курсове. Средната възраст на хабилитирания състав на първи основен трудов договор е 59,5 години, а тази на привлечените хабилитирани лица на втори договор – 54 години. Средната възраст на хабилитираните преподаватели в КМТМ е 57,4 години, а на нехабилитираните – 46,7 години. От хабилитирания състав на основен трудов договор 43% са на възраст над 65 г., а 19% - на възраст между 60 и 64 г. (Таблицы 7, 8, 9, 12 и 18). За периода септември 2012 – 2016 г. в КМТМ са обявени и проведени 6 конкурса за заемане на академичните длъжности „доцент“ и „професор“.

От нехабилитирания състав 8 са на трудов договор. Осигурена е публичност на квалификационния профил на преподавателите в КМТМ като информацията е предоставена по катедри на сайта на колежа.

По 5.1.2. В КМТМ са регламентирани правилата и процедурите за заемане на академични длъжности. Осигурена е регламентираната прозрачност по провежданите процедури. В Колежа се работи по кариерното израстване на академичния състав.

С оглед осигуряване на възможност и подходящи условия за развитие на млади преподаватели в ОНС „доктор“, които впоследствие да продължат своето развитие като хабилитирани в Колежа, ръководството на КМТМ е сключило договор с Варненски свободен университет.

По 5.1.3. В КМТМ се използват утвърдени практики за стимулиране и мотивиране на преподавателския състав, свързани с поддържане и повишаване на качеството на обучение, както и с развитието на професионалната кариера. Те включват: обучителни курсове; сертификационни курсове по програма ИСО; обучителни семинари; преподавателска мобилност с цел обучение; финансиране на участие на преподаватели в международни и национални научни форуми.

Едно от средствата за повишаване на квалификацията и обмяна на опит е привличането на български и чуждестранни лектори в Колежа, както и участието на преподаватели на основен трудов договор в КМТМ в учебния процес на други висши училища в страната и чужбина. На базата на двустранни договори по програмата Еразъм+ за периода 2012-2017 са реализирани 27 изходящи мобилности в 9 държави на преподаватели и членове от персонала на колежа и 13 входящи мобилности от 4 държави на преподаватели и членове от персонала от партньорски университети. Извън програма Еразъм+ през акредитационния период са осъществени 73 творчески международни изяви (обмяна на опит, специализации, участие в международни срещи и конференции, семинари, преподавателска и научна работа). В периода 2012-2016 г. на един преподавател на основен трудов договор за периода се падат 3,04 изяви.

В КМТМ е изградена система за стимулиране и мотивиране на преподавателския състав, свързана с поддържане и повишаване на качеството на обучение, както и развитие на професионалната кариера. Тя включва: обучителни курсове; за опериране със платформата Share Point (преминали са всички преподаватели); сертификационни обучителни курсове по програма ИСО (преминали са такива всички преподаватели, а трима от тях са сертифицирани одитори); обучителни семинари, провеждани от водещи експерти и компании в съответна област; преподавателска мобилност с цел обучение (ежегодно преподаватели и от трите катедри на Колежа осъществяват такава мобилност); финансиране на участие на преподаватели в международни и национални научни форуми (освен в България са реализирани участия в Русия, Португалия, Турция, Литва, Латвия, Белгия, Испания и Кипър). Проведени са тематични квалификационни семинари в областта на маркетинга, мениджмънта и предприемачеството с участие на чуждестранни преподаватели от Университети –партньори - Белградски университет, Московски икономически университет “Плеханов”, Московски Политехнически университет и др. Провеждат се веднъж годишно, като до сега са реализирани следните семинари: “Маркетинг на събития”, “Събитийен мениджмънт”, “Териториален маркетинг”.

По 5.1.4. Регламентирана и действаща е системата за атестиране на академичния състав.

Система за атестиране на академичния състав прави оценка на приноса на тяхната преподавателска и научноизследователска дейност за повишаване качеството на обучението. За периода 2012 -2016 са атестирани общо 4 преподаватели, от които 1 гл. асистент д-р, 1 гл. асистент и 2 преподаватели, като трима от атестираните са получили оценка „добра” и един „много добра”.

Констатация за изпълнение на критерий 5.1.:

В КМТМ се полагат усилия за осигуряването на преподавателски състав, съответстващ потребностите на обучението. Въпреки това, се констатира отрицателна динамика в числеността на преподавателите за периода , съчетана с увеличаваща се средна възраст. Това представлява риск пред устойчивото развитие на Колежа. Работи се по кариерното израстване на академичния състав, съобразно приетите и оповестени правила и процедури. Предприети са мерки за повишаване на квалификацията.

Критерий 5.2. Научноизследователска, художествено-творческа и спортна дейност на академичния състав и участието на обучаваните в тази дейност.

По 5.2.1. В КМТМ има приети правила и процедури за провеждането на научните изследвания и тяхното обвързване с образователната дейност. Повече от половината преподаватели на основен трудов договор вземат участие в национални и международни форуми. Преподавателите на основен трудов договор участват в повече международни форуми, отколкото в национални.

В КМТМ нормативно е установена научноизследователската дейност (НИД) на преподавателите. Тя се осъществява под формата на част от годишната нормативна заетост, като са обхванати активностите, включени в критериите за оценка на НИД в КМТМ. Изискванията по НИД се отразяват на оценката при атестирането и на израстването в академична длъжност. Научноизследователската активност на преподавателите се анализира и оценява ежегодно в годишния отчет на АС. Основните приоритети и насоки за управление на научноизследователската и научноприложната дейност на КМТМ са формулирани в “Стратегически план на КМТМ за 2015-2020 г.”. Научните приоритети се преразглеждат периодически.

По 5.2.2. В КМТМ се създават условия за провеждане на научноизследователска дейност. Регулярно се обсъждат анализи и оценки за научноизследователската дейност на различни нива. Създадени са условия и се поддържа политика за международно включване на академичния състав, които са реализирани чрез сключени договори за съвместни изследвания и публикации, както и чрез обменни споразумения по програмата Еразъм+. Създадени са условия за развиване на проектна дейност. Нараства делът на преподавателите, участващи в проектна дейност. През периода се отчита намаляване на

общата публикационна активност на академичния състав на основен трудов договор. Международната публикационна активност на академичния състав е около една трета.

В КМТМ се предприемат и мерки за разширяване на възможностите на преподавателите за участие в научен обмен с чуждестранни научни институции. От допълнително представената информация за международни договори за съвместни изследвания и съвместни публикации за периода 2012-2017 г. е видно, че КМТМ има сключени 5 договора за съвместни изследвания и съвместни публикации (с университета от Литва, Русия и Португалия). В рамките на тези договорености в акредитационния период са реализирани съвместни изследвания в областта на качеството на обучение, в областта на маркетинга и мениджмънта, 3 съвместни проекта, 2 съвместни интернет семинари, 8 международни конференции, 6 научни публикации, 2 участия в редакционна колегия/съвет на научно списание (Русия), съвместни обучителни курсове и усъвършенстване на учебно съдържание.

Във вътрешната проектна дейност на КМТМ за акредитационния период са обхванати 100% от преподавателите на основен трудов договор. Научноизследователската дейност на преподавателите в КМТМ е елемент от цялостната им академична дейност и като такава е нормативно заложена в длъжностната им характеристика и в Правилника за атестиране на академичния състав в КМТМ. През периода 2012- 2016 г. 20 преподаватели на основен трудов договор (69% от всички преподаватели) са взели участие в 104 национални и международни форуми (46 национални и 58 международни). Средно през периода един преподавател в КМТМ е взел участие в 2,3 национални и 2,9 международни форума. През периода се отчитат 229 научни публикации на преподаватели на основен трудов договор във КМТМ, от които 16 монографии, 22 студии, 46 статии, 96 доклади на конференции и 49 учебни помагала (Таблицы 10 и 11). Относителният дял на публикациите в чужбина на преподавателите на основен трудов договор в КМТМ е 34,4%. Само за преподавателите на първи основен трудов договор този дял е 38%.

През периода 2011 – 2016 г. в КМТМ са реализирани 22 проекти, от които 4 национални по ОП РЧР, 6 проекти, финансирани по Програми на ЕС, 2 партньорски проекти, реализирани с преобладаващо външно финансиране извън Европейските програми и 10 проекти с вътрешно финансиране (Таблица 16).

В Колежа има приета Наредба за издателската дейност и формирането на издателски фонд. Издателският фонд се образува за целево финансиране на издателската дейност и се формира всяка година в рамките на общия бюджет на Колежа. Неговото управление, както и общото управление на издателската дейност се извършва от комисия. Дефинирани са процедури за планиране, утвърждаване и отчитане на издателската дейност. Всички преподаватели имат право, при спазване правилата за издателска дейност, да получат финансиране при отпечатване на монографии, студии, изследвания и т.н. Същото се отнася и до участие във форуми.

Политиката на КМТМ по отношение на НИД е ориентирана и към осигуряване на условия за задълбочаване на научноизследователската работа на преподавателите в сътрудничество с партньорски университети. Тя включва изследователски проекти с участието на преподавателите и студентите на Колежа, които съдействат на представителите на националния бизнес за интегриране в европейското икономическо пространство и за развитие на икономиката.

Като частно висше училище, КМТМ осигурява финансирането на научноизследователската си дейност без помощ от държавния бюджет. Финансирането е вътрешно регламентирано и се обезпечават от специален фонд, който е образуван от собствени средства, дарения с конкретно предназначение, изпълнение на договори с външни възложители, проекти. От бюджета на Колежа чрез фонда се обезпечават не повече от 70 % от средствата за НИД.

През периода относителният дял на преподавателите, участващи в международни проекти нараства от 12% през 2012 г. на 33% през 2016 г. Регулярно се анализира състоянието на НИД. През периода 2012-2016 г. проблеми на научноизследователска дейност са обсъждани на 30 заседания на катедрени съвети. Вниманието е фокусирано върху: индивидуалните

планове и отчет за научноизследователска дейност на всеки преподавател; представени за публикуване научни продукти; информация за работа по дисертационни трудове; участия на преподавателския състав в научни конференции; проектна дейност; студентски форуми. На равнище Колеж научноизследователската дейност се анализира и оценява ежегодно в годишния отчет на АС.

Констатация за изпълнение на критерий 5.2.:

В КМТМ има приети правила и процедури за провеждането на научните изследвания и тяхното обвързване с образователната дейност. Създадени са условия за развиване на проектна дейност. Нараства делът на преподавателите, участващи в нея. През периода се отчита намаляване на общата публикационна активност на академичния състав на основен трудов договор.

СТАНДАРТ 6. УЧЕБНИ РЕСУРСИ И ПОДПОМАГАНЕ НА СТУДЕНТИТЕ

Критерий 6.1. ВУ осигурява и развива материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортна дейности.

По 6.1.1. В КМТМ планирането, разпределението и осигуряването на материално-технически и информационни ресурси за обучение и подкрепа на студенти и преподаватели е нормативно дефинирано. Определени са цели и задачи по развитието на материално-техническите и информационни ресурси. Колежът разполага със собствена МТИ база и ресурси. В КМТМ съществува осигуреност с основни софтуерни продукти. Обучението и работата на преподавателите са осигурени с информационни ресурси. Основен източник на финансиране на обучението и на преподавателската дейност са таксите за обучение. Разнообразни аспекти от обучението, административното обслужване и научно-изследователската дейност се осигуряват чрез проектна дейност.

Планирането, разпределението и осигуряването на материално-технически и информационни ресурси в КМТМ са дефинирани в 3 основни документа: Правилник за устройството и дейността на КМТМ; Правилник за устройството и дейността на библиотеката; Процедура за управление и развитие на материалната среда. Цели и задачи свързани с развитие на материално-техническата и информационна база съществуват в Стратегическия план на КМТМ за периода 2015-2020 и в План за европейско развитие на КМТМ. В хода на разговорите с ръководството по време на посещението на ЕГ са заявени намерения за дигитална трансформация на КМТМ. Осигуряват се условия за обучение на студенти в неравностойно положение. Осигурен е транспорт с платформа за трудноподвижни студенти, издадена е заповед към административния персонал за подпомагане на трудноподвижни студенти. Към момента в сградата на Колежа няма изградени допълнителни улеснения за трудноподвижни студенти. Работещи студенти и студенти от по-високи възрастови групи са основна част от целевите пазари на Колежа. През 2016 г. на 1 студент се пада 2,051 кв.м. аудиторна и лабораторна площ, а на 1 преподавател – 56,26 кв.м.. На 100 студента са осигурени 122 работни места аудиторна и лабораторна площ, 15,3 компютърни места и компютри и 8,35 места в библиотеката. Коефициентите на използване на учебните зали за редовна и задочна форма на обучение са съответно 0,5 и 0,2 (таблици 13 и 14). Скорост на използвана интернет връзка – 100 Mbt/сек.

На разположение на студенти и преподаватели са 15 лицензирани компютърни програми (не е установено наличие на лицензирани продукти за маркетингови изследвания), 1 програмен продукт – автоматизирана библиотека, 2 електронни речници и 1 продукт за административни нужди (Таблица 14). Компютърната мрежа в читалнята осигурява достъп до автоматизирана библиотека, сводни каталози на университетски библиотеки в България, до 3 пълнотекстови и реферирани бази данни, периодичен достъп до други пълнотекстови бази данни, 2 портала със свободен достъп до академични списания (Таблица 15) .

Информационната база на Колежа включва библиотека със заемна служба, читалня, книгохранилище, библиотечни единици. Броят на местата в читалнята е нарастнал с 60 % за

периода 2012 – 2016 г. Средногодишният дял на новозакупуваните библиотечни единици за акредитационния период е 3,5% (Таблица 15). Колежът има два информационни центрове: Център за информационно обслужване и Център за оценяване и кариерно развитие.

По 6.1.2 Учебният процес е осигурен с необходимите преподаватели. Наблюдава се ясна тенденция на намаляване на броя студенти на един преподавател на основен трудов договор. В рамките на обучението преподавателите се проявяват в ролята на класически преподаватели, тренъори, ментори. Осъществяват се дейности по академично наставничество на стажове и задължителни практики.

Броят студенти, с които работи 1 преподавател през учебната 2015/2016 г. е между 20 и 40, в зависимост от това дали се отчитат и преподавателите по втори трудов договор и граждански договор (Таблица 17).

По 6.1.3. Административният персонал на колежа се обучава регулярно.

За акредитационния период са проведени обучения с 35 групи от преподаватели и административен персонал. Предмет на обучение са: овладяване и прилагане на функционалности на електронната Система за управление на качеството; администриране на процесите и информационното обслужване на учебния процес; за разработване, внедряване и интеграция на Системата за управление на качеството; за спазване на стандарти, правила и процедури при изготвяне на графика на занятията; механизми и процедури за обратна връзка от студенти и преподаватели. Всички преподаватели са преминали обучение за работа със специализирана социална мрежа за улеснено споделяне на информация между преподавателите и студентите.

В Колежа функционира единна система за административно обслужване (система за администрация). Създадено е ръководство за работа със системата. Ръководството е достъпно он-лайн и на хартиен носител в библиотеката.

По 6.1.4. В КМТМ е подсигурано средство за усъвършенстване и обогатяване на учебния процес, чрез въвеждане на дигитално съдържание.

Всички преподаватели в Колежа са обучени за работа със специализирана социална мрежа за улеснено споделяне на информация между преподаватели и студенти.

Констатация за изпълнение на критерий 6.1.:

Колежът разполага със собствена материално-техническа и информационна база и ресурси. Осигурени са основни софтуерни продукти. Библиотечният фонд се нуждае от разширяване и актуализиране. Основен източник на финансиране на обучението и на преподавателската дейност са таксите за обучение. Някои аспекти от обучението, административното обслужване и научноизследователската дейност се осигуряват чрез проектна дейност. Административният персонал на колежа се обучава регулярно.

СТАНДАРТ 7. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Критерий 7.1. ВУ съобразно своята мисия събира и анализира информация за дейността на вътрешните структури за разработването и прилагането на политиката за осигуряване на качеството, в които взимат участие и външни заинтересовани страни.

По 7.1.1. Нормативно регламентирано участие на студенти е дефинирано по отношение на участието им в състава на Съвет по качество. В съставите на Комисия по учебна дейност, Атестационна комисия няма нормативна регламентация за участие на студенти и представители на работодателите.

Представители на студентите са включени в Общото събрание, Академичния съвет, разширените състави на КС, Съвет по качество. В състава на Съвета по качество е установена нормативна регламентация на участие на студенти. В състава на Комисия по учебна дейност няма нормативна регламентация за участие на студенти и представители на работодатели. В състава на Атестационната комисия няма нормативно регламентирано участие на студенти и представители на работодатели и потребителски организации. В КМТМ действа и Комисия по етичен кодекс/комисия по етика, в която участват студенти. В хода на проверката на ЕГ не се установи

нормативна регламентация за Комисията. Доказателства за нормативна регламентация на проучване на мнението на студенти и на други заинтересовани страни са предоставени в съдържанието по критерии 2.1 и 3.1.

По 7.1.2 В КМТМ се провеждат вътрешни одити. Информацията от вътрешните одити се съхранява под формата на протоколи. Вътрешните одити обхващат по-голямата част от дейността на Колежа. Редовно се следи успеваемостта на студентите. Не е установено провеждането на вътрешни одити, свързани с учебния процес и неговото провеждане.

Средногодишният брой на вътрешни одити по различни аспекти от дейността на КМТМ е относително постоянен. Провеждането на заявените вътрешни одити е доказано с протоколи от заседания на съвети и звена, изпълняващи контролни функции. За акредитационния период, средногодишният брой вътрешни одити е 6,5. От всички извършени вътрешни одити 42% касаят въпроси по управлението на ресурсите и по административно обслужване. Вътрешни проверки с характер на одити по въпросите за качество на обучението, студентски практики и връзки с работодатели заемат 35% от всички извършени одити. Качеството на академичния състав и атестационните процедури са били обект на 6% от вътрешните одити. Не са регистрирани вътрешни одити, свързани с учебния процес и неговото провеждане. Центърът за оценяване и кариерно развитие поддържа информацията за кариерното развитие на студентите в сайта и в платформата Share Point.

Успеваемостта на студентите в КМТМ се следи от Учебен отдел. Информацията се събира в различни разрезии, по специалности, по форми на обучение, по курсове, по учебни години, по семестри, по дисциплини. (Таблица 18).

По 7.1.3 КМТМ се използват резултати от проведени проучвания сред студенти, кандидат-студенти и работодатели.

Доказателства за проучване и използване мнението на студенти, работодатели и други заинтересовани страни са посочени в критерии 2.1 и 3.1. Ежегодно в КМТМ студентите участват в Европейско академично анкетно проучване за удовлетвореността на студентите от обучението, резултатите от което се използват във ВУ.

Констатация за изпълнение на критерий 7.1.:

Регламентирано е участието на студентите в Съвета по качество, липсва регламентация за включването им в други значими за управлението комисии. В КМТМ се провеждат вътрешни одити, но не е установено провеждането на такива, свързани с учебния процес и неговото качество. Вътрешните одити обхващат по-голямата част от дейността на Колежа.

СТАНДАРТ 8. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

Критерий 8.1. ВУ публикува информация за: приети програмни документи и учебна документация; решения и резултати от одити, свързани с качеството на обучение на студентите и на академичния състав; решения от академични и факултетни съвети; за университетски форуми с участието на представители на студенти, синдикални и потребителски организации.

По 8.1.1. На уеб сайта на КМТМ има оповестена информация за професионални направления и специалности, по които се осъществява обучението в Колежа, действащи учебни планове, квалификационни характеристики, съществува обща информация за форми на обучение, завършили студенти. Учебните програми по отделни дисциплини, форми на оценяване, график на изпитните сесии са достъпни за приети студенти в платформата Share Point, която действа с оторизиран достъп.

КМТМ не оповестява информация за успеваемостта на студентите. Публикува се информация за заетостта на завършили Колежа, както и интервюта със завършили. КМТМ има изградена електронна „Алумни“ система, която е с оторизиран вход. Оповестява се информация за университетски форуми с участие на студенти, работодатели и представители на потребители на кадри.

В уеб сайта на колежа са оповестени 13 основни вътрешни нормативни документа и Наръчник по СУПКО. Предоставена е информация за приоритети и цели на научноизследователската дейност на академичния състав. Индивидуалните приоритети на академичния състав са оповестени в кратките представяния на преподавателите. Оповестява се информация за постижения на преподаватели и студенти.

Програма Еразъм + се оповестява подробно. Налична е информация за сътрудничества с други университети.

По 8.1.2 КМТМ оповестява информация за научно-изследователската дейност на академичния състав.

Обявяват се стратегически направления, цели и задачи и тяхната реализация.

По 8.1.3 Междуранордната дейност на КМТМ е оповестена.

Подробна информация в сайта може да бъде открита по програма Еразъм +. Публикува се информация за постижения на преподаватели и студенти.

По 8.1.4 В сайта на КМТМ се публикуват резултати от проведени анкетни проучвания сред кандидат-студенти и студенти.

В уеб сайта не се откриват публикувани резултати от проведени анкети с работодатели. Няма публикувана информация от други форми на вътрешни одити.

Констатация за изпълнение на критерий 8.1.:

На уеб сайта на КМТМ е оповестена информация, отнасяща се до различните аспекти от дейността на Колежа. Учебните програми по отделни дисциплини, форми на оценяване, график на изпитните сесии са достъпни за приети студенти в платформата Share Point, която действа с оторизиран достъп.

СТАНДАРТ 9. ТЕКУЩ МОНИТОРИНГ И ПЕРИОДИЧЕН ПРЕГЛЕД НА ПРОГРАМИТЕ

Критерий 9.1. Регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии.

По 9.1.1. В КМТМ се наблюдават и се прави сравнение и оценка на учебните планове и програми с тези на български и чужди висши училища. За получаване на обратна връзка за потребностите на пазара на труда се поддържат регулярни контакти с водещи работодатели и се следи за професионалната реализация на завършващите студенти.

Извършва се постоянно наблюдение на учебните планове на българските висши училища с програми, подобни на тези на Колежа. Достъпни са и програмите на чужди университети. За КМТМ основни програми за наблюдение са на четири университета: “Фонтис” – Холандия, Nils Brock – Дания, португалския “Ишкап” и на Московския политехнически университет. Резултати от наблюденията се обсъждат на различни нива в колежа, което осигурява добри нива на информиране на целия академичен състав. Доказателствата за поддържане на контакти с потребители на кадри са предоставени в критерии 2.1 и 3.1.

По 9.1.2. Извършваните актуализации на образователните програми касаят промени в учебни дисциплини, което не води до структурни промени в учебните планове.

През периода 2012 – 2016 г. относителният дял на новите дисциплини и СУБ в образователните програми, по които се осъществява обучението на студентите е 2,5% (Таблица 19). Извършваните промени са насочени към съвременяване на съдържанието на учебни дисциплини.

По 9.1.3. В КМТМ има разработен механизъм за осигуряване на необходимата информация за мониторинг на програмите. Осигурени са процедури за информиране на академичния състав относно световната практика и за осигуряване на съпоставимост на учебната документация с водещи български и чуждестранни висши училища.

Доказателства за мониторинг, касаещ преглед, ревизия и оценка на учебни програми, както и за участниците в мониторинга, са представени в критерий 2.1.

По 9.1.4. Изградени са и се поддържат контакти с потребителите на кадри, с оглед определяне на търсенето на предлагани от Колежа специалисти с конкретни знания и умения.

Изискванията на работодателите служат за основа на промените на учебните програми, насочени към потребностите на пазара на труда.

По 9.1.5. Преподавателите, студентите и работодателите са ангажирани с мониторинга на адекватността на учебните програми, техните преглед и ревизия. Ръководството на КМТМ се интересува и следи мнението и реакциите на обществеността относно въведените в Колежа учебни дисциплини и организирани от него форуми и програми, в които участва.

КМТМ се интересува и следи мнението и реакциите на обществеността относно въведените в Колежа учебни дисциплини, както и на организирани форуми и програми. Чрез публикации в медиите, уебсайта и официалната Фейсбук страница на Колежа, както и чрез постоянна комуникация с неправителствени организации и различни обществени групи, се осигурява нужната публичност на организацията. Колежът извършва постоянен мониторинг на информацията в медиите, свързани с неговата дейност. Общият брой на публикациите за периода, които са отразени в национални и регионални печатни издания, Интернет, ТВ и радио са 262 броя, като информацията е достъпна на сайта и Фейсбук страницата на Колежа.

Констатация за изпълнение на критерий 9.1.:

В КМТМ има разработен механизъм за осигуряване на необходимата информация за мониторинг и обновяване на програмите. Осигурена е съпоставимост на учебната документация с водещи български и чуждестранни висши училища. Изградени са и се поддържат контакти с потребителите на кадри, с оглед определяне на търсенето на предлагани от Колежа специалисти с конкретни знания и умения.

СТАНДАРТ 10. ЦИКЛИЧНО ВЪНШНО ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО

Критерий 10.1. ВУ осъществяват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми.

По 10.1.1. В КМТМ се провеждат регулярни самооценки и външни одити от агенции, признати на национално и международно ниво.

През периода 2012 – 2016 г. са осъществени 17 външни одита от външни одитиращи организации. Те включват: Процедура по следакредитационно наблюдение и контрол (Решение на АС на НАОА от 14.01.2016 г.); Процедура за програмна акредитация на КМТМ (открита с решение на АС на НАОА – протокол от заседание на ПКЧУ № 34/22.10.2014 г.); Процедура по САНК след програмна акредитация, (АС/Протокол № 14/09.06.2016 г.); Процедура за оценяване на Проект за преобразуване на Частното висше училище самостоятелен Колеж по мениджмънт, търговия и маркетинг – София в Специализирано частно висше училище „Софийско висше бизнес училище“ (стартирала с решение на АС на НАОА от 05.11.2015 г.); Доклади от одит ИСО 9001:2008 за 2012, 2013, 2014, 2015 и 2016 година, проведени от RINA Bulgaria; Одит на инфраструктура в КМТМ, извършен от Парафлоу Комюникейшънс ООД София; Доклади от ежегодни одити – 2012, 2013, 2014, 2015 и 2016 година на TRENDENCE GRADUATE BAROMETER INSTITUTE; Доклад за състоянието и проблеми на обучението по английски език, извършен от Институт “BELS & BELIN” – София; Доклад-изследване и становище за дисциплините по маркетинг, направен от Българска асоциация по маркетинг.

За периода на оценяване, във връзка с проведени акредитационни процедури, са подготвени и представени 6 доклади самооценка.

По 10.1.2. Колежът осъществява изискваните дейности по последващ акредитационната процедура мониторинг. КМТМ съблюдава решенията и препоръките

от акредитационни процедури, създал е организация и е разработил процедури и механизми за изпълнение на препоръките от предходната институционална акредитация.

В Колежа се предприемат действия по изпълнение на извършени препоръки по акредитационни процедури. Доказателства за извършени промени в програми на обучение, в условия и политики за развитие на академичен състав, в механизми за активизиране на научноизследователската дейност, в ресурсно осигуряване на учебния процес и в подобряване на административното обслужване са представени в първата част на настоящия доклад. Доказателствата касаят констатации от извършен следакредитационен контрол по предходна институционална акредитация. Предприемат се мерки по изпълнение на препоръки от програмни акредитационни процедури. Доказателства за промени в учебната документация по програмите на обучение са представени по критерий 2.1.

Резултати от проверката по критерий 10.1:

По 10.1.3. В КМТМ са създадени условия и механизми за изпълнение на препоръки по програмни акредитационни процедури.

В Колежа продължава работата по изпълнение на задължителни препоръки след успешно приключила процедура по САНК на ПН 3.8 Икономика.

Констатация за изпълнение на критерий 10.1.:

В КМТМ се провеждат регулярни самооценки и външни одити от национални и международни агенции. Осъществяват се необходимите последващи действия. КМТМ съблюдава решенията и препоръките от акредитационни процедури.

**Председател на ПКСНУ:
(проф. д-р Галина Младенова)**